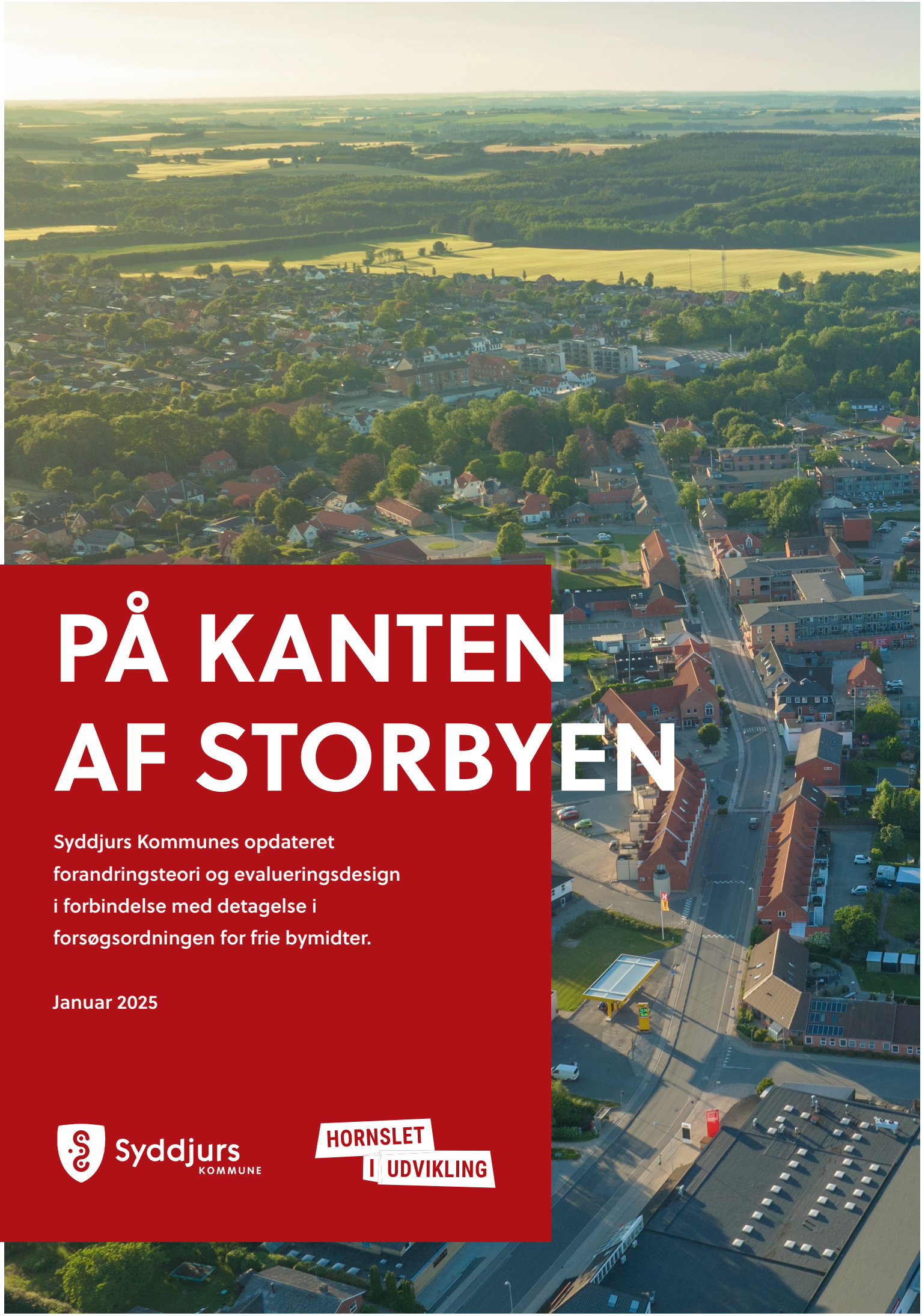

PÅ KANTEN AF STORBYEN

Syddjurs Kommunes opdateret forandringsteori og evalueringsdesign i forbindelse med detagelse i forsøgsordningen for frie bymidter.

Januar 2025

Syddjurs KOMMUNE

HORNSLET I UDVIKLING

Indholdsfortegnelse

3 Titel på forsøgsprojektet

3 Kontaktperson i kommunen

3 Projektidé

7 Forandringsteori

12 Evalueringsdesign

15 Geografisk afgrænsning

Kerneudfordringen

Hornslet har vokseværk og mange nye børnefamilier flytter til byen, men bymidten er under pres og har svært ved at følge med udviklingen. Hvis Hornslet også skal have en bymidte med forskellige tilbud i fremtiden, så skal vi hjælpe bylivet, mens det stadig er muligt.

1 Titel på forsøgsprojektet

Titlen på forsøgsprojektet er 'Hornslet - På kanten af storbyen'.

2 Kontaktperson i kommunen

Såfremt ministeriet har spørgsmål til forsøgsprojektet, kan de henvende sig til Syddjurs Kommunes projektleder for Hornslet i Udvikling og kommunens kontaktperson for det nye kulturhus i Hornslet.

Lukas Peter Björn Wassberg
Projektleder for frie bymidter
Syddjurs Kommune

Mail: lupbw@syddjurs.dk
Telefon: 21 25 05 70

Birgitte Damgaard Nielsen
Civilsamfundskonsulent
Syddjurs Kommune

Mail: bida@syddjurs.dk
Telefon: 21 66 50 53

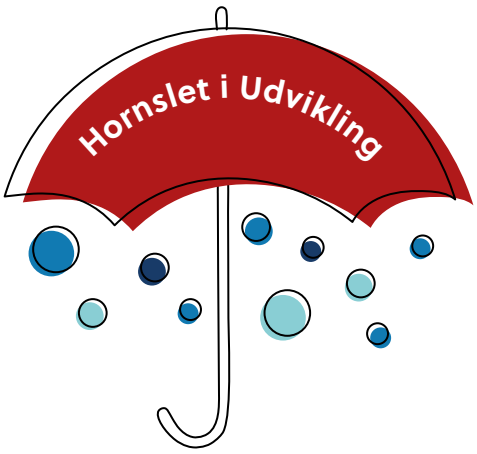
3 Projektidé, forandringsteori og evaluering

3a Beskriv, hvorvidt og hvordan forsøgsprojektet indgår i en samlet udviklingsstrategi for bymidten

Udviklingen i Hornslet bymidte sker som en del af Syddjurs Kommunes strategiske og langsigtede indsats 'Hornslet i Udvikling', der blev igangsat i 2021. Målet med Hornslet i Udvikling er at samle alle igangværende og fremtidige projekter i Hornslet under en fælles 'paraply', så der skabes en tydelig sammenhæng mellem projekterne i byen.

Dette sker blandt andet i gennem, at Hornslet i Udvikling har været med til at etablere et lokalt bysamarbejde på tværs af byens forskellige aktører. Nu er samarbejdsgrundlaget modnet, og der er opstået interesse for at arbejde videre med konkrete og fysiske initiativer, der skal være med til at løfte og bane vejen for bymidtens fremtidige udvikling.

Forsøgsprojektet indgår derved i en helhedsorienteret udvikling af hele byen, der – lige som andre projekter – skal være med til at sikre, at udviklingen af Hornslet sker i sammenhæng og samarbejde med byens borgere og øvrige lokale aktører, samt at nye projekter styrker Hornslet som en attraktiv by for bosætning, handel og fritid. I løbet af forsøgsperioden 2024-2029 vil forsøgsprojektet indgå som et af de primære udviklingsprojekter i Hornslet. Sideløbende med forsøgsprojektet vil der blandt andet også blive arbejdet på en samlet mobilitetsanalyse for hele Hornslet, en handleplan for parkering i bymidten samt en strategisk rammelokalplan for udviklingen af 130 ha i det vestlige Hornslet – alt sammen projekter, der skal føde ind i en langsigtet og sammenhængende udvikling af Hornslet bymidte.

3b Beskriv den overordnede idé med forsøgsprojektet og forsøgsprojektets forandringsteori

Hornslet er en by i transformation. Med sin placering kun 20 km fra Aarhus Kommune, udfordres bymidten af en kraftig tilvækst af nye borgere, som bl.a. flytter fra Aarhus og bosætter sig i nye parcelhuskvarterer. På få år har byen udviklet sig fra at være en by med omkring 5.000 indbyggere til i dag at have 7.000 indbyggere – og befolkningsprognoserne viser, at Hornslet runder de 9.000 borgere i år 2035.

Størstedelen af de mange nye tilflyttere er nyetablerede børnefamilier, som pendler til Aarhus og Randers for at arbejde. Selv om Hornslet rummer de fundamentale grundsten for en bymidte i provinsen, så er dens fremtid stadig usikker - bymidten er udfordret af blandt andet affolkning, hvor pladser som Nytorv står øde hen og savner liv og aktivitet.
Et andet aspekt er ændrede handelsmønstre – herunder nethandel og et større butiksudbud i bl.a. Aarhus. I en forbrugeranalyse, udarbejdet i 2022 for Hornslet Handel, peger 63% af respondenterne på, at de handler i andre byer end lokalt, da der er et bedre udvalg. Derfor er det vigtigt, at bymidten skal have flere tilbud, som også rækker udover handel, hvis bymidten ikke skal tørre ud. Ønsket er, at bymidten - igen - bliver centrum for handel, kultur og fællesskab på tværs af nye og gamle kvarterer i Hornslet.

Forsøgsprojektet skal være med til at muliggøre en sammenhængende og ambitiøs udvikling af Hornslet bymidte. Udviklingen af Hornslet bymidte skal være med til sammenkoble strategiske initiativer og konkrete handlinger i bymidten, herunder etablering af et nyt kulturhus. Samtidig er det også vigtigt for bymidtens udvikling, at der sikres lokal forankring og ejerskab til udviklingen, mens den sker. Derfor sættes der fokus på fire afgørende tematikker for udviklingen af Hornslet bymidte, som et bærende princip og overordnet idé for forsøgsprojektet. Herunder tager forsøgsprojektets forandringsteori hånd om indsatser i fire forskellige og overlappende tematikker; bystrategiske indsatser, indsatser i bymidten, indsatser i kulturhuset og indsatser til at mobilisere aktører.

Bystrategi – *en helhedsorienteret strategi for bymidten*
I dag er bymidten svær at finde, når man ankommer til og bevæger sig rundt i Hornslet. Bystrategiske indsatser er vigtige for at få aktiveret bymidten og skal være med til at sikre, at flere finder ind til de tilbud, som bymidten rummer. De bystrategiske indsatser skal blandt andet give viden om bevægelsesmønstre i bymidten, så der kan laves forsøg med vejfinding til bymidten.

Bymidte – *levende byrum og gadestrækninger*
Hornslet bymidte rummer uattraktive byrum og pladser som Nytorv og Bytorv. Manglende og nedslidt byrumsinventar, som ikke iscenesætter og skaber aktiviteter, giver mangel på ophold og liv i bymidten. For at få aktiveret bymidten er det vigtigt med indsatser på fx Nytorv, Bytorv og vejstrækninger på Tingvej og Byvej. Der ønskes blandt andet forsøg med midlertidigt byrumsinventar samt forsøg med bilfri bymidte i sammenhæng med markedsdage.

Kulturhuset – *velfærdsfunktion*
Et nyt kulturhus i Hornslet skal være samlingssted og kulturelt kraftcenter, som på nytænkende vis sætter spor og skaber værdi for borgere, besøgende og handelslivet. Kulturhuset skal være en af de drivende kræfter, som skal hjælpe med at vende udviklingen og skabe en attraktiv og levende bymidte, som samler byens borgere på tværs af aldersgrupper og kvarterer. Det en stor og omfattende opgave at sikre et kulturhus med funktioner og indhold, der er programmeret til at favne de mange forskellige brugere.

Udviklingen af kulturhuset drives primært af foreningen Kulturgrunden, ligesom det er tanken, at den juridiske konstruktion om det endelige kultuhus projekt skal være i form af en selvegende ejendomsfond med en tilhørende driftsorganisation.

Forsøgsprojektet skal arbejde med en omfattende borgerinvolvering "på vej mod" kulturhuset, og det skal yderligere være med til at foranstalte en række fritids- og kulturaktiviteter i samarbejde med borgere, andre kulturaktører og foreninger i byen. Udover etableringen af Kulturkvartetten - som består af Hornslet Bibliotek, Foreningen Kulturgrunden, Kom-Bi og Kulturskolen, så er det centrale i forsøgsprojektet at afprøve aktiviteter, som både giver input til kulturhusets blivende funktioner og samtidig tiltrækker og fastholder brugere fra alle byens kvarterer.

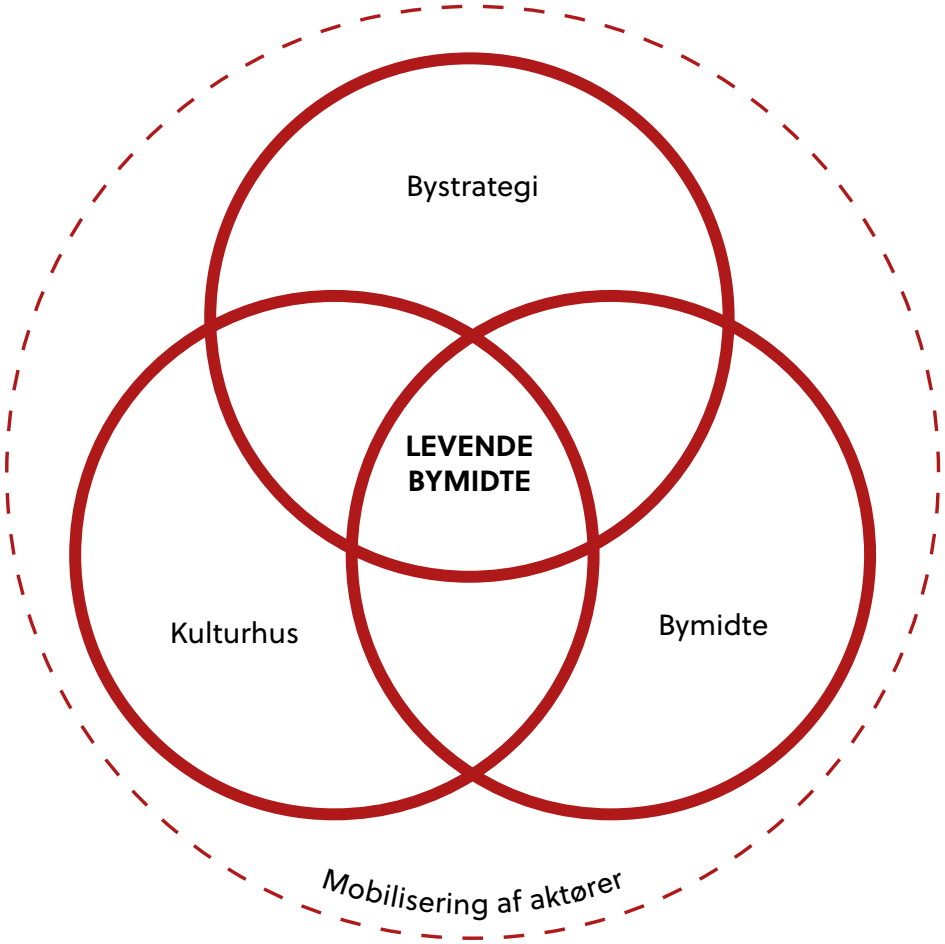
Mobilisering af aktører – *offentlig-privat samarbejde*
Mobiliseringen af aktører er vigtigt for at skabe lokal forankring, når der arbejdes med at fastholde og udvikle en levende bymidte. Private-offentlige samarbejder skal være med til, at forskellige parter i byen finder sammen og i fællesskab danner en vision for, hvad der skal til for at få mere liv i bymidten. Lokale private og civile aktører, fx lokale ildsjæle og foreninger, skal inddrages i et bredt samarbejde, og der lægges vægt på nye samarbejdsformer, fx etablering af et nyt og bredere bysamarbejde samt en lokal bylivspulje, som styrker det lokale engagement.

Der er ingen universal opskrift på et velfungerende bymidtesamarbejde, men det er vigtigt at tænke bredt og langsigtet. De forskellige roller skal være afklaret, men samtidig skal det sikres, at samarbejdet danner grundlag for indflydelse og forandring.

Diagrammet nedenfor illustrerer, hvordan de fire tematikker supplerer hinanden og fremmer udviklingen af en levende bymidte.

På de følgende sider er forsøgsprojektets forandringsteori beskrevet.

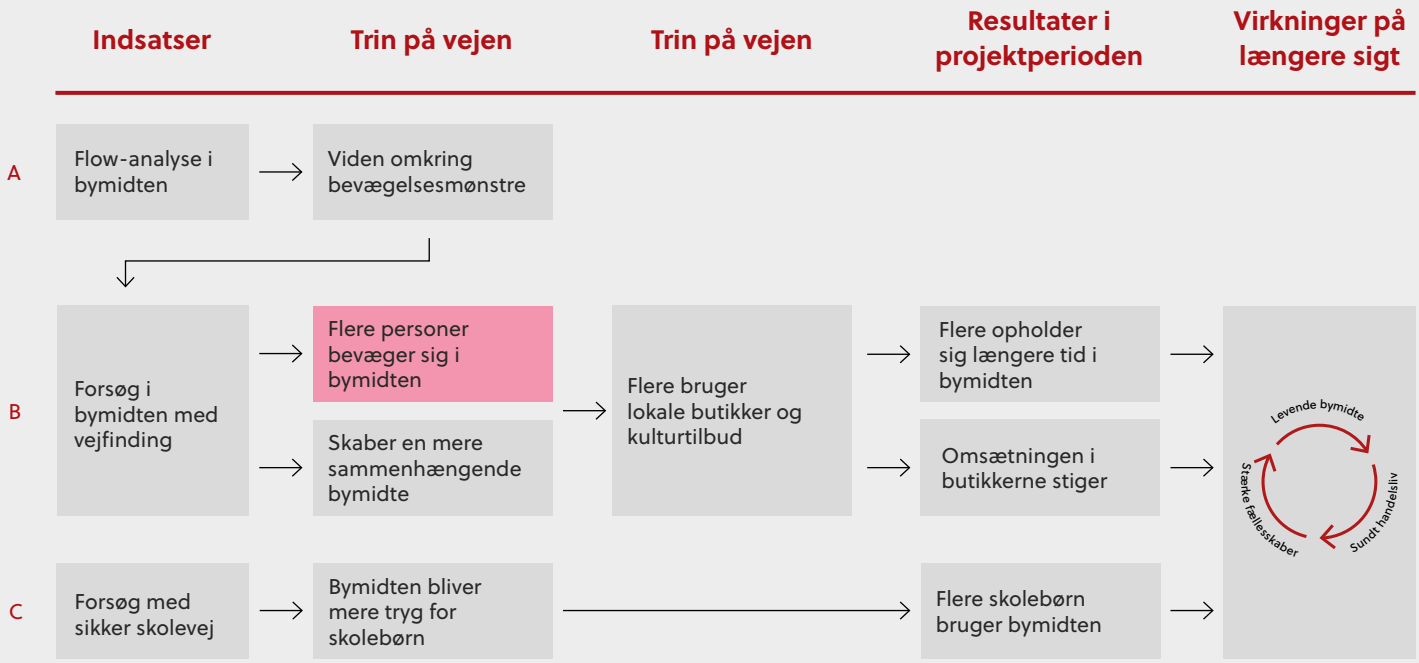
Forandringsteorien er opdelt i de fire tematikker, for at skabe enkelt overblik og klar kommunikation omkring hvilke konkrete indsatser, der er forbundet til temaet. Det er vigtigt at understrege, at der forsat arbejdes for at skabe sammenhæng og synergi på tværs af de fire tematikkers forandringsteoriers indsatser, trin på vejen og resultater.

1

Forsøgsprojektets forandringsteori

Bystrategiske indsatser

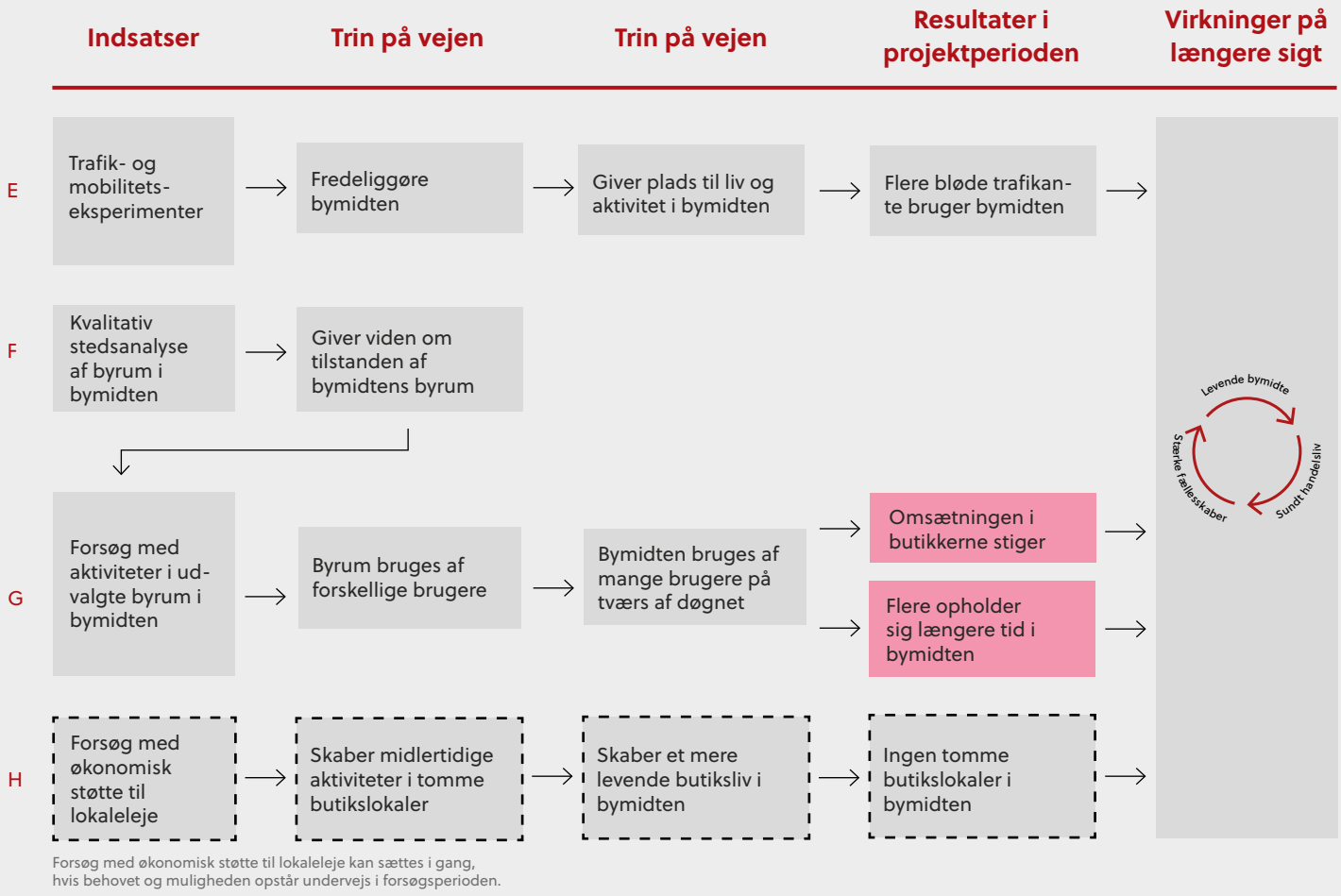

Trin på vejen, der indgår som del af evalueringsdesignet

2

Forsøgsprojektets forandringsteori

Indsatser i bymidten

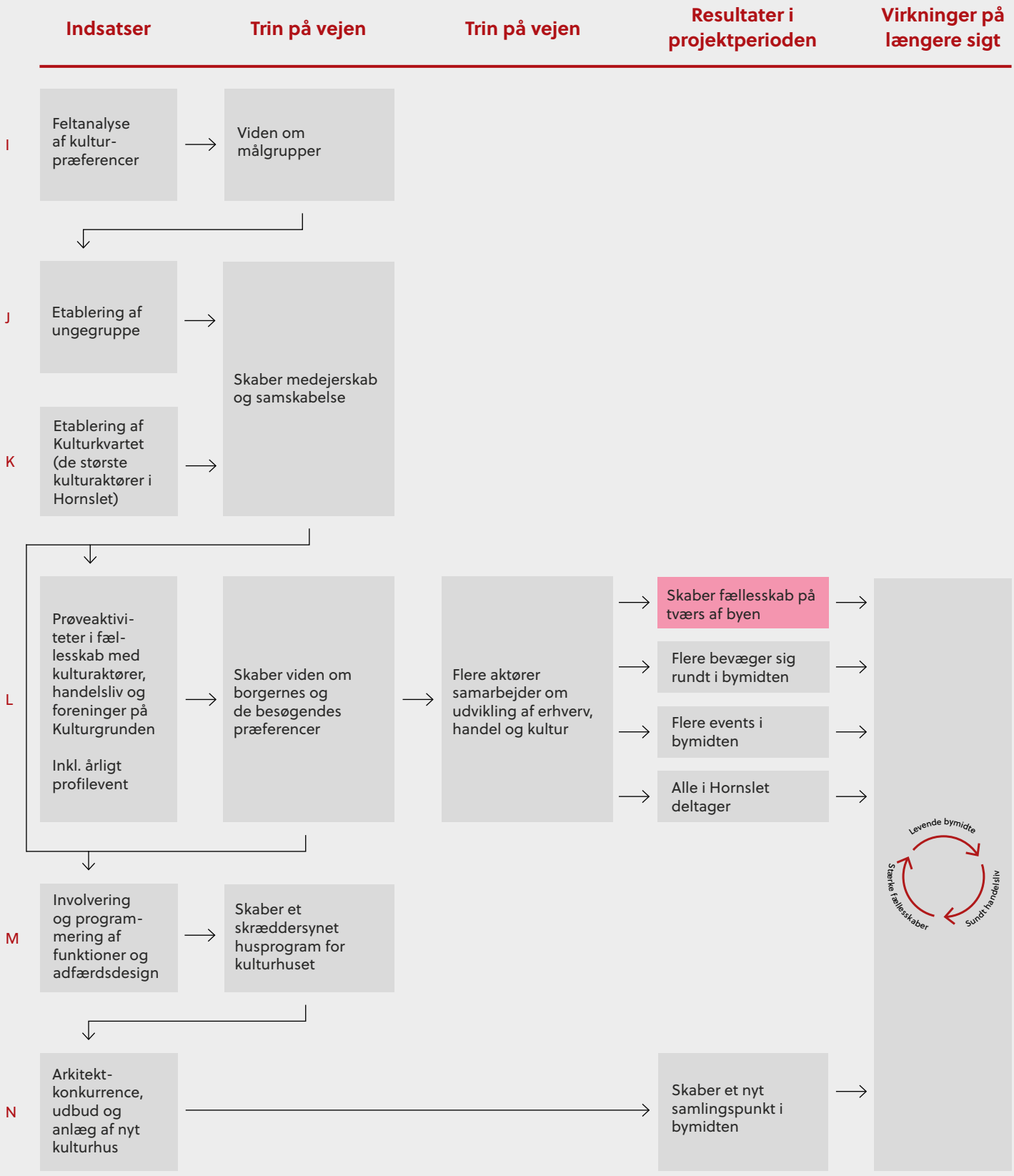
Forsøg med økonomisk støtte til lokaleleje kan sættes i gang, hvis behovet og muligheden opstår undervejs i forsøgsperioden.

Indsats, der indgår som del af evalueringsdesignet

3

Forsøgsprojektets forandringsteori

Indsatser på vej mod kulturhuset - velfærdsfunktion

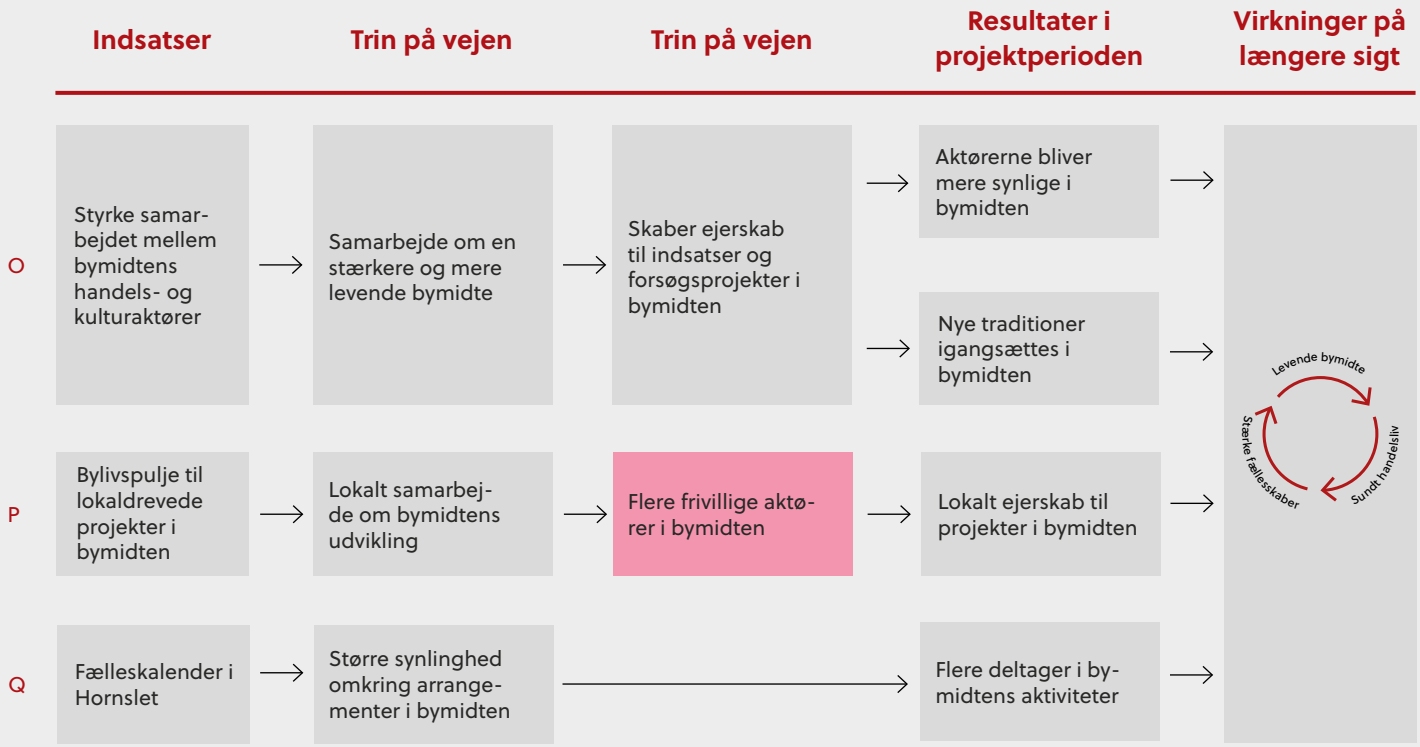

Resultat, der indgår som del af evalueringsdesignet

4

Forsøgsprojektets forandringsteori

Indsatser til at mobilisere aktører

Målsætning, der indgår som del af evalueringsdesignet

3c Beskriv forsøgsprojektets evalueringsdesign

Evalueringsdesignet er udarbejdet således, at det forholder sig til de fire overordnede tematikker for udviklingen af Hornslet bymidte; herunder indsatser vedrørende bystrategi, bymidte, Kulturhus og mobilisering af aktører.

Der er opstillet evalueringsspørgsmål, som omhandler følgende:

1 Bystrategisk indsats

- Har flere fundet ind til bymidten?
- Hvad er årsagerne til at flere har fundet ind til bymidten?

2 Indsats i bymidten

- Har midlertidige aktiviteter på fx Nytorv og i Rådhusparken tiltrukket flere folk til bymidten?
- Oplever bymidtens butikker øget omsætning, når der er aktiviteter i bymidten?

3 Indsats på vej mod kulturhuset

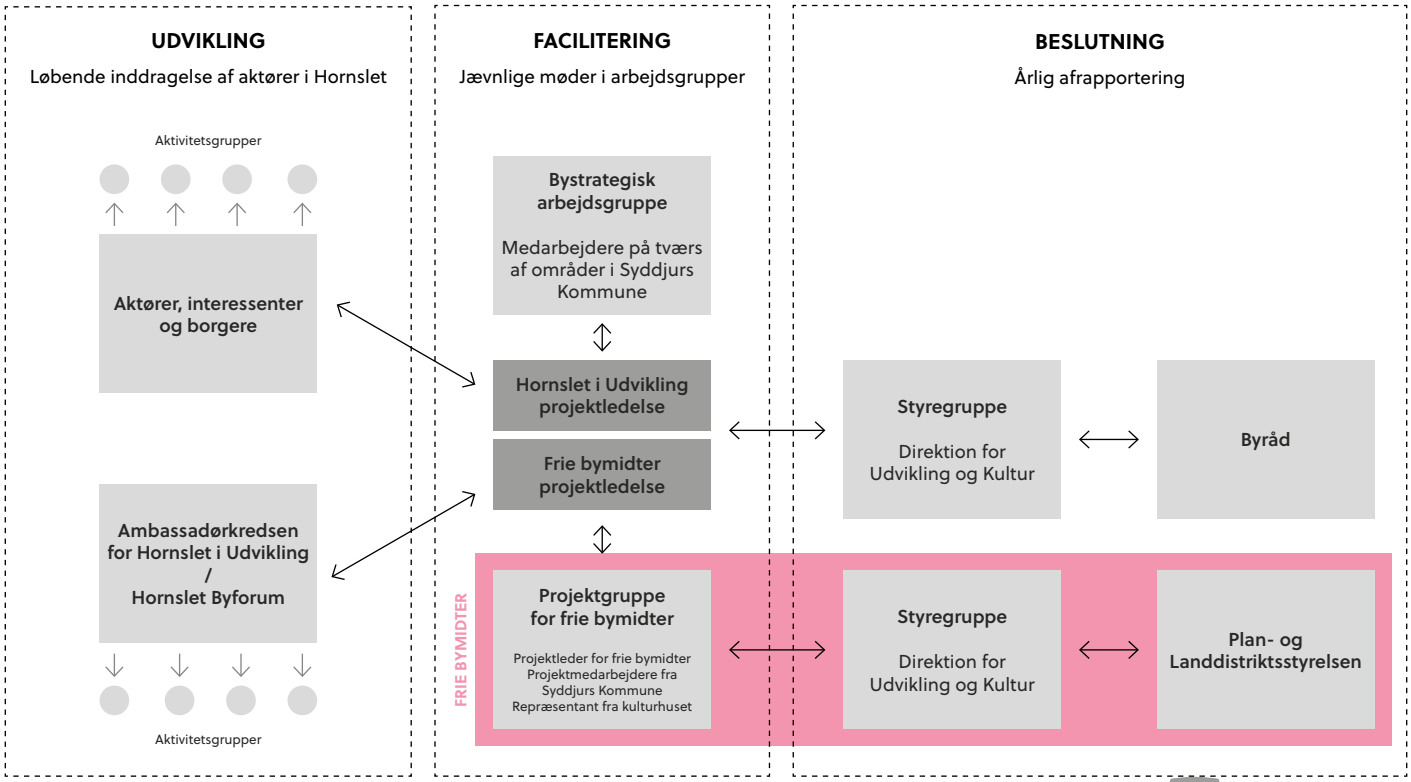
- Skaber prøveaktiviteter i fællesskab med kulturaktører, handelsliv og foreninger på kulturgrundne mere fællesskab i byen?
- Ønsker borgerne at bidrage aktivt til organisering og afvikling af fritids- og kulturaktiviteter?
- Lykkes det at tiltrække flere nye børnefamilier til aktiviteter i bymidten?

4 Indsats til at mobilisere aktører

- Er der flere frivillige ildsjæle i bymidten?
- Er decentrale event og popup aktiviteter årsag til frivillighed i bymidten?

Der vil i forsøgsperioden løbende blive afrapporteret internt i Syddjurs Kommune og til Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Nedenfor ses en illustration af forsøgsprojektets organisering i Syddjurs Kommune. Organiseringen af forsøgsprojektet indgår som del i den allerede etablerede indsats 'Hornslet i Udvikling'.

Der vil være en årlig afrapportering til ledelsesgruppen for frie bymidter samt til styregruppen. I den forbindelse foretages dialog og eventuel justering af forandringsteori.

1 2

Forsøgsprojektets evalueringsdesign

Bystrategiske indsatser og indsatser i bymidten

Fokus	Evalueringsspørgsmål	Indikatorer/tegn	Datakilder	Hvordan og hvornår?
Trin på vejen Flere personer bevæger og opholder sig i bymidten. (Indsats B og G)	❶ Har indsatserne tiltrukket flere folk til bymidten?	Folk bevæger og opholder sig i bymidten.	Manuel optælling af gående, cyklister og ophold i bymidten.	Etablering af baseline-måling primo 2025. Efterfølgende målinger to gange årligt i resten af forsøgsperioden – gennemføres i august og januar.
	❷ Hvad er årsagerne til at folk bevæger sig i bymidten?	Folks formål med deres tur.	Surveys med besøgende i bymidten evt. suppleret med interviews af bymidtens nøgleaktører.	Surveys gennemføres i forbindelse med udvalgte indsatser.
	❸ Oplever bymidtens butikker øget omsætning som følge af indsaster i bymidten?	Omsætningen stiger i forsøgsperioden.	Registrering af omsætning samt interviews med butiksejere.	Der gennemføres interviews og indhentes data fra butiksejere én gang årligt i forsøgsperioden i august måned.

Evalueringsdesignet for bystrategiske indsatser og indsatser i bymidten er blevet lagt sammen, da der er flere overlapninger mellem de to fokusområder. Et vigtigt trin på vejen for at sikrer en levende bymidter er at undersøge hvor mange der bevæger og opholder isg i bymidten, og hvorfor netop disse personer kommer til bymidten. Derfor undersøger vi, om indsatserne har tiltrukket flere personer til bymidten (1) og hvad årsagerne er til at folk bevæger sig i bymidten (2). Evalueringsspørgsmålene skal være med til at afdække om flere har fundet ind til bymidten, og hvad årsagerne er. Gennem manuelle optællinger samt surveys med besøgende i bymidten og interviews af bymidtens nøgleaktører skal vi afdække om flere finder ind til bymidten, og om det resulterer i at flere bruger lokale butikker og kulturtilbud, flere opholder sig længere tid i bymidten og at omsætningen i butikkerne stiger i projektperioden (3). For at gøre det attraktivt for handelslivet at samarbejde og støtte op omkring midlertidige aktiviteter, som på længere sigt vil skabe mere liv i bymidten, vil indsamling af data om omsætning være en måde hvorpå virkningen kan dokumenteres.

Evaluerings-aktivitet	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	Q1 2027	Q2 2027	Q3 2027	Q4 2027	Q1 2028	Q2 2028	Q3 2028	Q4 2028	Q1 2029	Q2 2029	Q3 2029	Q4 2029
Manuel optælling					Baseline-måling		Indsamling af data	Årlig afrapportering	Indsamling af data		Indsamling af data	Årlig afrapportering	Indsamling af data		Indsamling af data	Årlig afrapportering	Indsamling af data		Indsamling af data	Årlig afrapportering	Indsamling af data		Indsamling af data	Afrapportering
Survey (løbende)								Årlig afrapportering				Årlig afrapportering				Årlig afrapportering				Årlig afrapportering				Afrapportering
Omsætning og interviews med butiksejere							Indsamling af data	Årlig afrapportering			Indsamling af data	Årlig afrapportering			Indsamling af data	Årlig afrapportering			Indsamling af data	Årlig afrapportering			Indsamling af data	Afrapportering

3

Forsøgsprojektets evalueringsdesign

Indsats på vej mod kulturhuset – velfærdsfunktion

Fokus	Evalueringsspørgsmål	Indikatorer/tegn	Datakilder	Hvordan og hvornår?
Resultat Skaber fælles-skab på tværs af byen (Indsats L)	❶ Skaber prøveaktiviteter i fællesskab med kulturaktører, handelsliv og foreninger på Kulturgrunden mere fællesskab i byen?	Flere borgere deltager i aktiviteter	Optælling	Ved alle events
		Alle byens kvarterer er repræsenteret	Spørgeskema	To gange årligt
		Alle byens aldersgrupper er repræsenteret	Spørgeskema	To gange årligt
		Flere aktører samarbejder om aktiviteter	Optælling	Ved alle events
	❷ Ønsker borgerne at bidrage aktivt til organisering og afvikling af fritids- og kulturaktiviteter?	Flere aktive borgere	Optælling af antal frivillige i kontaktperson-liste.	Årligt
	❸ Lykkes det at tiltrække flere nye børnefamilier til aktiviteter i bymidten?	Flere børnefamilier deltager	Optælling	Ved alle events

Samarbejdet mellem centrale aktører om prøveaktiviteter skaber viden om borgeres og besøgendes præferencer og danner grundlag for varige samarbejder omkring handel, kultur og fællesskab i bymidten. Optælling samt spørgeskemaundersøgelse med deltagere i forbindelse med arrangementerne vil kortlægge antal samt repræsentation i forhold til byens kvarterer og aldersgrupper.

Dertil suppleres evalueringsdesignet med udtræk fra Syddjurs Kommunes årlige undersøgelse af borgernes tilfredshed med blandt andet kulturinstitutioner i Syddjurs Kommune, hvor kendskabs- og tilfredshedsgrad med Foreningen Kulturgrunden er kortlagt både kvantitativt og kvalitativt fra og med 2023.

Evaluerings-aktivitet	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	Q1 2027	Q2 2027	Q3 2027	Q4 2027	Q1 2028	Q2 2028	Q3 2028	Q4 2028	Q1 2029	Q2 2029	Q3 2029	Q4 2029
Spørgeskema med deltagere: kvarterer og aldersgrupper						Indsamling af data	Indsamling af data			Indsamling af data	Indsamling af data			Indsamling af data	Indsamling af data			Indsamling af data	Indsamling af data			Indsamling af data	Indsamling af data	
Optælling af deltagere i aktiviteter: deltagere, medarrangører, børnefamilier						Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	Indsamling af data	
Optælling af frivillige						Indsamling af data				Indsamling af data				Indsamling af data				Indsamling af data				Indsamling af data		

4

Forsøgsprojektets evalueringsdesign

Indsats til at mobilisere aktører

Fokus	Evalueringsspørgsmål	Indikatorer/tegn	Datakilder	Hvordan og hvornår?
Trin på vejen Flere frivillige aktører i bymidten (Indsats P)	❶ Er der mere frivilligt engagement i bymidten?	Det er muligt at mobilisere aktører til frivillige aktiviteter og indsatser.	Interviews med nøgleaktører i Hornslet bymidte, herunder Hornslet Distriktsråd, Hornslet Handel og Kulturhuset.	Første måling sker primo 2025, derefter ved midtvejsevaluering i 2027 og slutevaluering i 2029.
	❷ Har bylivspuljen været med til at skabe mere aktivitet i bymidten?	Bylivspuljen er blevet søgt og midlerne er blevet brugt.	Optælling og evaluering af afholdte indsatser og aktiviteter.	Måling sker i takt med at puljen udrulles.

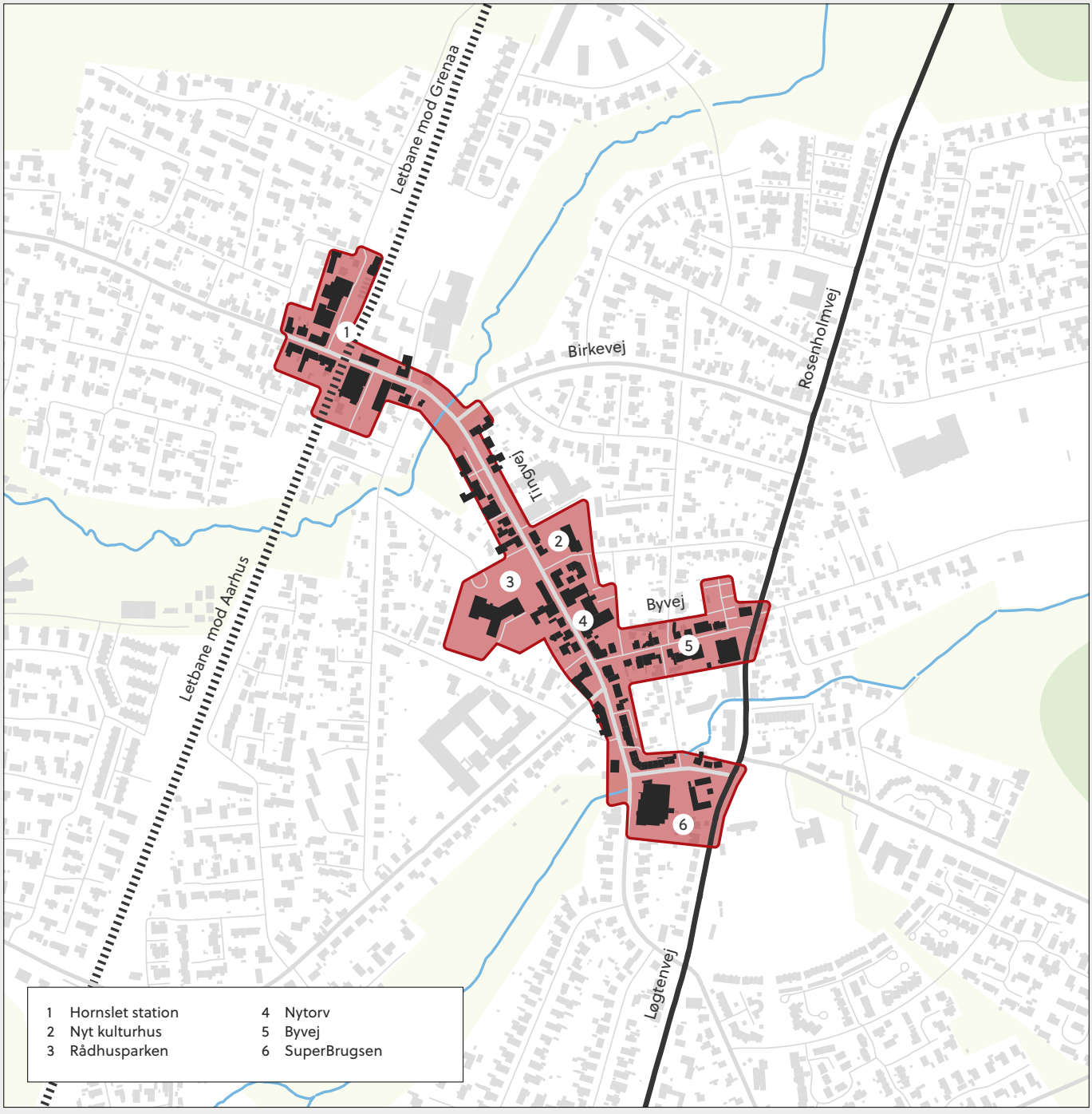
For at sikre, at der arbejdes med at fastholde og udvikle en levende bymidte er mobilisering af aktører vigtigt, og en del af det private-offentlige samarbejde, der skal være med til at forskellige parter i byen finder sammen og danner en fælles vision. Evalueringsdesignet skal bidrage til at afdække, om der igennem indsatser med en lokal bylivspulje kan tiltrækkes flere frivillige aktører i byimdten. Ud fra datakilder vil vi evaluere på om indsatsen er med til at flere engagerer sig i at understøtte en levende bymidte.

Evaluerings-aktivitet	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	Q1 2027	Q2 2027	Q3 2027	Q4 2027	Q1 2028	Q2 2028	Q3 2028	Q4 2028	Q1 2029	Q2 2029	Q3 2029	Q4 2029
Interviews med nøgleaktører					Indsamling af data			Årlig afrapportering				Årlig afrapportering			Indsamling af data	Årlig afrapportering				Årlig afrapportering			Indsamling af data	Afrapportering
Bylivspulje: optælling og evaluering (løbende)								Årlig afrapportering				Årlig afrapportering				Årlig afrapportering				Årlig afrapportering				Afrapportering

6 Geografisk afgrænsning af forsøgsområdet i bymidten

Den geografiske afgrænsning af forsøgsområdet i Hornslet bymidte strækker sig fra Letbanestationen i nordvest til SuperBrugsen i syd, hvor hovedgaden Tingvej, der ligger imellem de to yderområder, er det primære fokusområde.

Bymidteafgrænsningen er ikke tilsvarende til afgrænsningen i kommuneplanen og det er ikke i Syddjurs Kommunes sinde at ændre bymidtens afgrænsning i forbindelse med den kommende kommuneplanrevision. Derfor ønsker kommunen en særskilt afgrænsning af bymidten i forsøgsperioden. Dog er det sandsynligt, at forsøgsprojektet i Hornslet kan være med til ændre bymidtens afgrænsning i kommuneplanen på sigt.

Kontaktinformationer

Lukas Peter Björn Wassberg
Projektleder for frie bymidter
Syddjurs Kommune

Mail: lupbw@syddjurs.dk
Telefon: 21 25 05 70

HORNSLET I UDVIKLING

Syddjurs KOMMUNE

Læs mere om Hornslet i Udvikling på
www.syddjurs.dk/hornslet